Īpaši aizsargājama dabas teritorija

Klāņu purvs

NATURA 2000

DABAS LIEGUMS

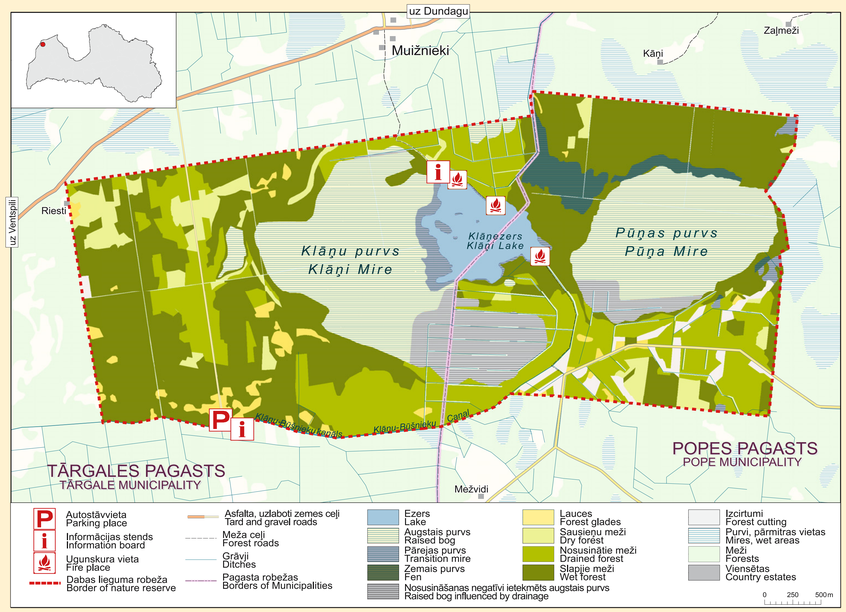

Atrodas Ventspils rajona Popes un Tārgales pagastā
Izveidots 1977. gadā **Platība** 1615 ha

Statuss:
- viens no Latvijas 273 dabas liegumiem
- viena no Latvijas 336 *NATURA 2000* vietām Eiropas aizsargājamo teritoriju tīklā

Biotopu veidi :
- purvs (31 %) • mežs (61 %) • ezers (4 %)

Purvs veidojies pirms 8500 gadiem aizaugot ezeram
Kūdras slāņa maksimālais dziļums 4 m
Klāņezera vidējais dziļums 0,8 m

Galvenās dabas vērtības:
- dažādi purva tipi
- melnalkšņu staignāji un purvaini meži
- Klāņezers un tā piekraste ar 9 Latvijā un Eiropā īpaši aizsargājamiem biotopiems
- 80 Latvijā un Eiropā īpaši aizsargājamas augu un dzīvnieku sugas
- 10 Latvijā un 9 Eiropā īpaši aizsargājami biotopi

Negatīvās ietekmes:
- agrāk veiktā purvu un mežu nosusināšana
- ezera ūdenslīmeņa pazemināšana, izrokot Klāņu – Būšnieku kanālu
- Klāņezera piekrastes bojāšana
- meža pļavu aizaugšana

Teritorijas apsaimniekošanas pasākumi – aizsprostu būve uz meliorācijas grāvjiem, lai mazinātu nosusināšanas degradējošo ietekmi uz purva biotopiem.

Meži

Mežs aizņem 2/3 no dabas lieguma teritorijas. Dominē meži kūdras augsnēs – gan slapjās, gan nosusinātās. Bioloģiskās daudzveidības ziņā vērtīgākie ir meži nenosusinātās augsnēs, jo īpaši liegumā plaši sastopamie bērzu-melnalkšņu dumbrāji, kā arī purvainie meži. Vairāki Klāņu purva dabas lieguma mežu biotopi ir reti Eiropā, turklāt tie visi ir prioritāri aizsargājami:
- Melnalkšņu staignāji
- Purvaini meži
- Boreālie meži

Trīspirkstu dzenis ***Picoides tridactylus*** konstatēts vairākviet dabas lieguma teritorijā. Slapjo lapkoku un jaukto mežu biotopi piemēroti arī citām retajām dzeņu sugām: melnajai dzilnai, pelēkajai dzilnai, baltmuguras dzenim.

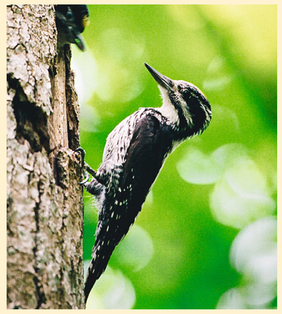

Vārpstiņgliemeži ***Vertigo*** spp. raksturīgi pārmitriem un ēnainiem mežu biotopiem – dabas lieguma slapjajos lapkoku mežos konstatētas 5 īpaši aizsargājamas gliemju sugas.

Dzeltenā dzegužkurpīte ***Cypripedium calceolus***, kas sastopama lieguma ēnainajā mežā, ir krāšņākā no mūsu orhidejām, bet intensīvas mežsaimnieciskās darbības dēļ Latvijā nu jau sastopama ļoti reti.

Klāņezers

Klāņezers raksturīgs ar tīru un nepiesārņotu ūdeni - par to liecina gan ūdens analīzes, gan vesels augu sugu komplekss, kas raksturo minerālvielām nabadzīgas ūdenstilpes un to krastmalas. Te sastopami vairāki biotopi, kuriem Klāņezera krasts ir vienīgā atradne Kurzemē vai pat visā Latvijā:
- Ezeri ar ezereņu, lobēliju un krasteņu audzēm,
- Piejūras ezeri ar daudzstublāja pameldra, brūnganā baltmeldra un parastās purvmirtes audzēm.

Ezera krastā sastopams Kurzemes piejūras rajoniem raksturīgs īpaši aizsargājams biotops – Parastās purvmirtes audzes. Parastā purvmirte (balza mkārkls, porsis) satur ēteriskās eļļas, tāpēc tā savulaik plaši izmantota ārstniecībā un pat alus darīšanā, bet pašreiz zināma kā Rīgas melnā balzama smaržīga sastāvdaļa.

Tāpēc saudzēsim unikālo ezera piekrasti – tādas nav nekur citur Latvijā!

Parastā purvmirte
Myrica gale – Latvijā īpaši aizsargājama ierobežoti izmantojama augu suga. Dabas lieguma teritorijā tās ievākšana ir aizliegta.

Klāņu un Pūņas purvs

Klāņu purvs sācis veidoties pirms apmēram 8500 gadiem aizaugot ezeram. Klāņu un Pūņas purvi ir augstie jeb sūnu purvi. Kūdras veidošanās un šī slāņa „augšana" tajos notiek, atmirstot sfagnu sūnu apakšējām daļām. Kūdras kārtas palielināšanās rezultātā augstajos purvos veidojas **kupols**. Arī Klāņu un Pūņas purvos ir izveidojušies šādi kupoli, kuri labi saskatāmi trīsdimensiju modelī - to augstums par 2-3 metriem lielāks kā Klāņezera apkārtējiem slapjajiem un purvainajiem mežiem.

Apaļlapu rasene
Drosera rotundifolia
ir raksturīgs purvu augs, sastopams arī abos dabas lieguma purvos.

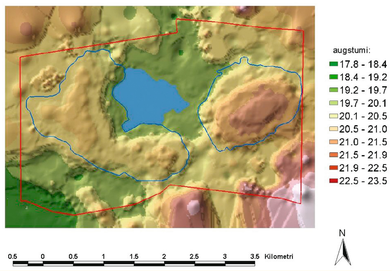

Teritorijas trīsdimensiju modelis, kurā labi redzami vairāki kupoli abos purvos.

Meža lauces

Meža laucēs pārsvarā sastopamas slapjas pļaviņas, kuru augu sugu sastāvs liecina par nedaudz kaļķainām augsnēm. Savulaik tās tika pļautas siena ieguvei, un šāda apsaimniekošana bija labvēlīga dažādu retu augu sugu augšanai. Tagad lauces sāk aizaugt, bet te vēl arvien sastopama bezdelīgactiņa, r ūsganā melncere un dažādas orhideju sugas – odu gimnadēnija, naktsvijoles, dzegužpirkstītes. Lauces iecienījuši arī meža dzīvnieki, te sastopamas arī retas kukaiņu sugas.

Bezdelīgactiņa ***Primula farinosa*** vēl salīdzinoši nesenā pagātnē nebija retums. Dabas liegumā bezdelīgactiņa rod patvērumu meža lauču slapjajās pļaviņās.

Skabiozu pļavraibenis
Euphydryas aurinia
ir viens no kukaiņu faunas retumiem dabas liegumā. Krāšņais taurenis kā barošanās vietu iecienījis meža lauču ziedus.

Negatīvās ietekmes

- 20. gs. vidū veikta teritorijas purvu meliorācija, kas ievērojami degradēja dabiskos purva biotopus. Nosusināšanas degradējošās ietekmes novēršanai paredzēta aizsprostu veidošana uz meliorācijas grāvjiem purvā, lai stabilizētu hidroloģisko režīmu.
- 20. gs. 20./30. gadu mijā izrakts Klāņu – Būšnieku kanāls, kā rezultātā ievērojami pazeminājās ūdenslīmenis ezerā, paātrinājās tā aizaugšana ar niedrēm, veicināja apkārtējo mežu nosusināšanu. Šobrīd optimālu ezera līmeni palīdz uzturēt bebru dambji uz kanāla, tāpēc tie ir saudzējami.

Klāņi Mire Nature Reserve
• one of the 273 nature reserves of Latvia • one of the 336 Natura 2000 sites of Latvia
Located in Pope and Tārgale Municipalities, Ventspils District

Established in 1977 **Total area** 1615 ha **Started to develop** 8,500 years ago

Habitats • mires (31%) • forests (61 %) • lake (4 %)
Maximum depth of peat layer 4 m
Average depth of Klāņi Lake 0.8 m

The main nature values
- different types of mires, mostly – raised bogs
- deciduous swamp forests and bog woodland
- Klāņi Lake and lake side vegetation
- 80 plant and animal species, especially protected in Latvia and Europe
- 10 especially protected habitats of Latvia and 9 especially protected habitats of Europe

Negative influence
- previous drainage of the raised bog and forest
- lowering of water-level in the lake by digging Klāņi – Būšnieki Canal
- destruction of the sandy lake side
- overgrowing of forest meadows

To prevent the negative influence of the drainage dams are built on the ditches. It is carried out within the framework of EC financed LIFE project "Implementation of Mire Habitat Management Plan for Latvia".

Ievēro!

Nebojā ezera smilšaino palieni – tas apdraud Latvijā ļoti retus biotopus un augu atradnes!

Nelauz krūmus un neplūc augus – te daudzi no tiem ir izcili Latvijas floras retumi!

Ugunskura kurināšanai paredzētas 3 īpaši norādītas vietas ezera krastā.

Nepiesārņo ezeru un tā apkārtni – lai ir prieks pašam te vēl atgriezties!

Stends sagatavots Latvijas Dabas fonda realizētā LIFE Daba projekta "Purva biotopu aizsardzibas plāna istenošana Latvijā" ietvaros.

Finansiāli atbalsta Dabas aizsardzības pārvalde

Teritorijas pārvaldi realizē:
- Popes pagasta padome – "Pagastmāja" Pope, Popes pag. Ventspils raj. LV-3614
- Tārgales pagasta padome – "Dzintarkalni" Tārgale, Tārgales pag. Ventspils raj. LV-3621

Meža teritorijas apsaimnieko:
- Tārgales pašvaldība
- VAS "Latvijas valsts meži" Ziemeļkurzemes mežsaimnieciba
- 8 privātipašnieki un 1 juridiskā persona.

Teksta autore: Valda Baroniņa Konsultanti: Māra Pakalne, Aivars Petriņš
Fotogrāfiju autori: Māra Pakalne, Aivars Petriņš, Voldemārs Spunģis, Valda Baroniņa. Mārtiņš Kalniņš, Uvis Suško
Kartogrāfs: Baiba Strazdiņa Mākslinieks: Daiga Brinkmane